

AAN VAGINALE PIJN IS IETS TE DOEN!

*Vaginale pijn is een wat onbekendere gynaecologische klacht. Gelukkig worden die door gespecialiseerde gynaecologen serieus genomen. Bram ter Harmsel is zo'n gynaecoloog die zich met zijn uitgebreide team in de Rooseveltklinieken (Leiden, Delft) met klachten in en om de vagina bezighoudt. Hij heeft meerdere keren met zijn team de 'vulva award' gewonnen voor de beste polikliniek voor vrouwen met vulvaklachten, uitgereikt door de **Lichen Sclerosus Stichting**.*



Bram ter Harmsel

Bram ter Harmsel studeerde in Gent, Rotterdam en Delft. Hij promoveerde in Leiden op het HPV-virus, met een onderzoek naar het ontstaan van factoren die baarmoederhalskanker veroorzaken. Hij zat in de werkgroep die de nieuwe richtlijnen voor het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker op heeft gezet. Vanaf januari 2017 hoeven vrouwen waarbij géén HPV-virus is gevonden, minder vaak voor een uitstrijkje terug te komen. Ter Harmsel begon als gynaecoloog bij een polikliniek voor afwijkende uitstrijkjes in Delft, waar ook de eerste vulva-poli in Nederland was. Hij besloot zich daarin te specialiseren. Meestal spelen bij vaginale problemen zowel dermatologische als gynaecologische aspecten een rol. Hij schreef een boek over vulvopathologie voor artsen en ontwikkelde lesmateriaal voor artsen over het diagnosticeren en behandelen van vaginale klachten. Hij is lid van de Medische Advies Raad van de Stichting Bekkenbodem4All en de telefoon- en e-mail consulents van B4A doen regelmatig een beroep op zijn expertise.

ROOSEVELT KLINIEK

Ruim tien jaar geleden opende Ter Harmsel samen met een dermatoloog en een seksuoloog, een vulva-kliniek: de Roosevelt kliniek in Leiden. Die kliniek is gespecialiseerd in vulva- en vaginale klachten in de breedste zin van het woord. Ter Harmsel: 'We nemen voor ieder consult minimaal een half uur, en kijken samen naar wat er mogelijk is. Vaak worden daarnaast ook de seksuoloog en dermatoloog geraadpleegd. Er zijn verschillen tussen jonge en oudere vrouwen. Bij een jonge vrouw kan een te strakke vagina of een aandoening aan het slijmvlies door allerlei factoren worden uitgelokt. Denk daarbij aan een ontsteking, een overactieve bekkenbodem, candida of genitale wratjes door een SOA. Een vrouw raakt dan in een vicieuze cirkel. Daar moeten we haar zien uit te halen, want de gedachte aan vrijen roept de spanning al op. We vragen dan ook altijd naar negatieve ervaringen met seksualiteit in het verleden. Om te vrijen moet iemand 'vrij' zijn. Bij oudere vrouwen met pijn in de vagina zien we soms helemaal niets, het kan dan een zenuwpijn zijn. Die kunnen we behandelen met amitriptyline of een ander middel, zoals lycrica.'

SECOND OPINION

Ter Harmsel: 'We hebben zowel mannelijke als vrouwelijke artsen in ons team van zes gynaecologen, zes dermatologen en een seksuoloog. Ik zie veel vrouwen hier voor een second opinion, via patiëntenorganisaties zoals de **Lichen Sclerosus Stichting**, of via collega's uit de eerste, tweede en soms derde lijn die niet weten wat de beste behandeling is. Er komen vrouwen met schaamlipkanker, maar vooral vrouwen die door allerlei oorzaken geen gemeenschap meer kunnen hebben of met een SOA te maken hebben. Soms hebben vrouwen last van huidziekten zoals **Lichen Sclerosus**, een auto-immuun ziekte, of een eerste aanval van genitale herpes. Die kunnen beiden ontzettend pijnlijk zijn.'

ONBEGREPEN PIJN

'Vulvodynie betekent dat de vulva pijn doet als deze wordt aangeraakt en/of gepenetreerd. Wij doen er alles aan om ook onbegrepen pijn serieus te nemen, niemand komt zomaar

even om te zeuren. Wij kijken niet alleen naar de vagina, maar naar de hele vrouw die daarachter zit. Wij willen de kwaliteit van leven verbeteren. Als een stel jarenlang zonder problemen heeft kunnen vrijen en dat lukt opeens niet meer, gaan we na wat er gebeurd kan zijn. Daar kunnen diverse oorzaken aan ten grondslag liggen. We vragen door over de relatie tussen de patiënt en haar partner. Ook zijn we gestart met het geven van vulvodynie-cursussen aan seksuologen en krijgen we daardoor ook veel verwijzingen.'

VERWIJDEN

Bram ter Harmsel: 'Wat we steeds vaker doen bij vrouwen waarbij de vagina door Lichen vernauwd is, is deze door een kleine ingreep zo verwijden dat ze weer normaal kunnen vrijen. Daar betrekken we ook de partner bij. Dat doen we wel drie, vier keer per week, mensen komen uit heel Nederland. Veel collega's denken nog dat dat niet kan met Lichen Sclerosus, maar het kan juist heel goed. We zien in feite alleen maar dat mensen hun plezier terugkrijgen. Vrouwen zouden erom moeten vragen bij hun arts, omdat het echt mogelijk is. Wel is het goed om naar iemand te gaan die de operatie, die slechts in een half uur met lokale verdoving hier in de kliniek plaatsvindt, regelmatig uitvoert. Dit kan bij vrouwen van jong

tot oud. Natuurlijk is het wel een echte ingreep. De wond heeft een paar weken tijd nodig om te genezen. In sommige ziekenhuizen willen ze het niet doen, maar op een recent Vulvacongres in Dublin hoorden we dat het bijvoorbeeld in Amerika wordt bepleit om die kleine ingreep wel uit te voeren omdat het voor zoveel vrouwen goed uitpakt. We zijn op dit moment een onderzoek aan het uitwerken samen met het Erasmus Medisch Centrum en het Ikazia Ziekenhuis. We willen terugkijken naar: hoe gaat het nu met de reeds geopereerde vrouwen, en we gaan vooruitkijken, om te zien hoe het is voor vrouwen die de ingreep nog moeten krijgen.'

TABOE

'We willen de vulva echt uit de taboesfeer krijgen. We hebben met de stichting Red Vulva een website gemaakt: <https://redvulva.nl>. Mensen weten van alles over allerlei lichaamsdelen, maar over de vulva wordt niet gepraat. We gaan daar van alles voor doen. Intussen zijn we ook bezig om in Leiden het taboe van de achterkant, de anus, te doorbreken door twee chirurgen aan te nemen die zich daarin hebben gespecialiseerd. Ook dat is een onderdeel van het lichaam dat nog erg in de taboesfeer hangt.'

RED VULVA

Ellen Swanborn is voorzitter van de Lichen Sclerosus stichting. Zij richtte in 2021 een nieuwe stichting op: Red Vulva. Ellen Swanborn: 'Red Vulva is simpelweg ontstaan omdat er behoefte aan is! Hoe ik dat weet? Als voorzitter van Stichting Lichen Sclerosus (één van de vulva aandoeningen) merkte ik, dat er nog steeds een taboe rust op alles wat met de vulva te maken heeft. Hierdoor worden aandoeningen aan de vulva vaak te laat opgemerkt en behandeld. Ik wilde hier graag iets aan doen maar met Stichting Lichen Sclerosus kon ik natuurlijk niet alle vulvaire aandoeningen onder de aandacht brengen, vandaar deze overkoepelende stichting die de belangen van alle vulvaire aandoeningen wil behartigen. Bovendien gaan wij ons ook op de behandelaars richten. Nog steeds worden vulvaire aandoeningen slecht herkend, dus laat of verkeerd behandeld. Ook daar willen wij verbetering in brengen. Hierdoor hopen wij veel onnodig leed te gaan voorkomen!'

www.redvulva.nl

